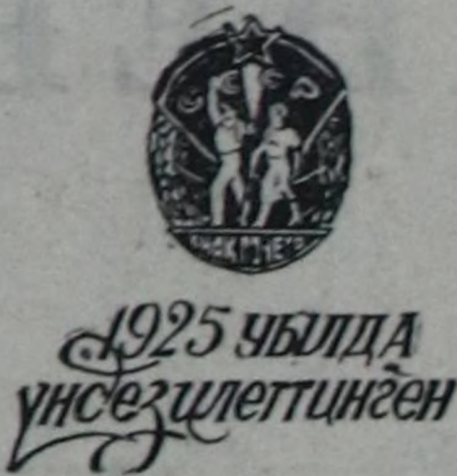

ШЫН

РСФСР-нин Компартиязының Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Республиканың ажилчы чонунга, аныяктарыңа партияның, дайынның болгаш күш-ажылдың хоочуннар слёдуңуң киржикчилериниң КЫЙГЫРЫ

Хүндүлүг эңгер!

Ыңчаарда Атамановка деп адаа турган, а 1942 чылда бээр Кочетово деп эде адаан Сут-Бажыңга 70 чыл бурун-гаар 1921 чылдың август 13-16-да болган Бүгү-Тыванын улустун Түргүзүкчү хуралы Тыва Арат Республиканын — тыва улустун төөгүзүнде бүрүн эргелиг баштайгы күрүенин тургустууга чарлаан.

Тыванын Улусчу революциянын ужулгаларын үндөсчүлүккө боттук чыла-лааганнар, ужу-дугаа болган сапарларын түннелдеп болза көрбүшкөн, болуң күрүенин арат масаларына тургусканы оларын хосталга болгаш хамаарышса чорук дөш үр өдө берге демселсинг Улут революциянын дөрт салдары-биле дүрүм өзүзүр түннел болганын оналган демдегден тур бис.

Советтер чуртунун акы-дүмү дузаламчызын ачында күш-ажылчы араттар Тываның Араттын революстугу намынын удурутугаа-биле улусчу эрге-чагырганын байдаларында чонун демократтыг күрүенин быжылгаар, федерализм удуз революстугу экономикка социалист хандыктын тургузар, култура талазы-биле кожуаашканын алып эртер талазы-биле депшигелгил сорулгаларын шиптирлээн.

1944 чылда ССР Эвилелинин составына Тыванын каттыжың киргенге Азия төүндө аныяк күрүенин капиталист өвс оруктал социализмге көжүлдөсин, социал-экономика дүрүм чутула базынарнын дүрүм өзүзүр түннел болган.

Көшкүн амыдыралдыг, мал ажал-агылгы, хоо-дугаа турган Тыва совет улустарын акы-дүмү өтү-бүзүенин төөгүзү кыска хуусада аттар-индустрия алып республика кылдыр салыраан болгаш социал-экономика дүрүм чутула кү-чүлүг болуп, күш-ажылдың нийти-швилел хуаалдыны-га киржи турар.

Нийтиел амыдыралдың бүгү талаарын чаартып, рыком харылааларыче шилчиринин байдаларында экономиканы быжыл-лаар болгаш хөгжүдөр, социал болгаш утаан-бодал дөшүлгөсини эи-не ажык-тыг аргаларын тыва талазы-биле нарын болгаш берге сорулгалар, айтыр-галар амыг үдө республиканын ажыкчы чонуну мур-нузда турар турар.

Тыванын улусуну төөгү-зүнде болгаш амыдыралында чутула болушкуну — Тывага Улусчу революция-дан 70 чылын тываларын национал катар тургусту-ганын байырлары, рес-публикада чурттал турар бүгү кижилерин интерна-ционализмдин болгаш на-йырлалың, оларын чангыс ээинин база сырый катты-жынышканын байырлары кылдыр төлөп дөшүлгө-лөрүче Тыванын бүгү ажалчы чонун, аныяк-тарын, партиянын, дайынның болгаш күш-ажылдың хоо-чуннарын бистер кыйгы-рып тур бис.

Кижилерин патриотчу болгаш интернационалчы кижилегизин күштө-лөдөрүчө, оларын, мала-гыла аныяктарын нашо-нал чоргаларын хөгжү-дөдөрүчө Тыванын социал-по-литиктиг, экономиктиг

болгаш култура амыдыра-лында чедикшиңер — ол дээрге, чүлү улустун эрес-шүдүгү күш-ажылдың болгаш бистин хей нашо-надыг Төрүн чуртувусту улустарын акы-дүмү дузаламчызын түннел дээрин кийи бүрүзүңү хандыр малаңгы медегер билли алырыга улусчу ре-волюциянын юбилейи акы-лаары эргежок чутула деп санап тур бис.

Националдар аразында харылааларын бедик културамын шиптедип алыры, бистин чуртувусту болгаш делег улустарын-ның чапчыларын, дылын, уран чүлүң, төөгүзүн хун-дүлөп көрүң, камныг болурунга бүгү хамааты-ларын кижилерин эргежок чутула. Бистин амыдыра-лымыста хей чүлүдөр шы-даммыкай, топтук болурун-да, бот-боттарын хундү-жиринден болгаш бот-бот-тарыга бүзүржиринден хамаарылар.

Эвилел керээзинге хамаа-рыштыр Тыва АССР-ниң Дээди Советинин 1991 чыл-дын июль 27-де эдеч чок есени сессиянын шипти-риниң дөшү, чүлүдү деп санапкан, суверенит кү-рүелер, оларын аразында Тыва Совет Республи-ка чокку үдө Эвилел керээ-зинге ат салыр дээрнине илгерилер тур бис.

Аныяктар-биле ажалга хоочуннарын дүржүлгө-лөп болгаш бистин, мергежилди бедик-биле үлөйлөшкөн, оолдар, уруулар алыстыг күш-ажылга, хей-ниинин акыл-чорудугаа ил-кейлиг киржи кылдыр оларга дузалаарыче, чо-нуу байдал, тарааны, хлө-ти камнаарыга оларын кижилеринче, аныяк са-гал шиптиелдиги нийти чагай чоругуна бараан бо-лур кылдыр бот-тускайлап ажалдап, күжүң, билиң бүрүн ажалга шылаары-п, тапчыктарыңа. Тө-рүн чуртуңа, болуңу чо-нуна ынак кылдыр, бир өвс херек болу берге, боо-челекти холга туткан, со-циализмин чапал алыш-кынарнын камгаларында беле болурунга кижиле-ринче бүгү хоочуннарын кыйгырып тур бис.

Республикада корум-чу-румуну нийти таарымча чок байдалын көрүшкөн, кем-херек үлгүлөшкөн-нине болгаш хей-ниинге өдүр таарымча чок өс-ке-да илгерилеринче удуз чангыс аай фронт-биле дөшүлгөсү бүгү ажалчы чонун, аныяк-тарын кыйгырып тур бис.

Чүгө ССР-ниң улустар-нын акы-дүмү интерна-ционалчы чангыс ээинге чурттал, оларын-биле на-йырлары болгаш кады ажалдажылгаы быжыл-лап турган, бистин рес-публикада болгаш чонун социалист шипи алыш-кынын оруу-биле чагай үрө-түлгөдиг күш-ажылга үндөйлөң, экономика, култура болгаш утаан-бо-дал хөгжүлгөсүн чаа-чаа бедиктерин чедип ап болур хөрэини быжың-биле бү-зүрүп турар бис.

Серемчелдиге болгаш, метеги хөңшөргө болгаш арылжыг кижилеринче, партия, политиктиг, ме-ге-лошкуннерге алыспар! Кол чүзү-чонун, бистин улут Төрүн чуртувусту үндөин эрге-ажыктары, салгалдарын чырттыктыг келер үзүң-дир!

Кочетово суур.
1991 чылдың август 11.

БЕДИК ШАННАЛДАР-БИЛЕ!

Тывага Улусчу революциянын 70 чылы-биле холбаштыр улус ажал-агылдың мурнакчыларыңа, култураның, улус өөредилгезинин ажалдакчыларыңа Тыва АССР-ниң хүндүлүг аттарын тыпсыр дугайында

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫ

Хүндүлүг аттарын тыпсыр бола:

Литература талазы-биле ачы-хавыялары дээш
«Тыва АССР-ниң улустун чогаалчы» хүндүлүг атты
Кенин-Лопсан Монгуш Борахович — ТДЛТЭШИ-ниң төөгү секторунун эргелекчизиге;
Сюрюн-оол Салим Сазыгович — ТДЛТЭШИ-ниң биче эртем ажалдакчызын;

«Тыва АССР-ниң алдарлыг чогаалчы» хүндүлүг атты
Кугалыр Черил-оол Чашкымаевич — Тыва АССР-ниң Когаалчылар эвилелин баштаар черинин литература консултантызын;

республикада төөгү эртемни хөгжүдөргө ачы-хавыя-лары дээш «Тыва АССР-ниң эртемнин алдарлыг ажал-дакчы» хүндүлүг атты
Кылазов Леонид Романович — төөгү эртемнеринин доктор, Московский Кургане университетинин археология кафедрасын профессорун;

«Тыва АССР-ниң културалык алдарлыг ажалдакчы» хүндүлүг атты

Билан Дартан-оол Ерикович — Тыва АССР-ниң теле-видение болгаш радиомаччылыга талазы-биле Кургане комитетинин пропаганда редакциязынын улут редак-торун;

Омечкин Ондар Дукорвич — «Шын» солун редакция-зынын фотокорреспондентинге;
Сунуш Юрий Михайлович — чогаалчы ажалдакчы, Кызыл район;

Тимофеев Вячеслав Яковлевич — «Тувинская правда» солунун редакциязынын харысалгалыг секретарына;
Хомушук Идамач Сунорвич — национал херексел-дер кылдыр мастер, Бай-Тайга район;
Улус өөредилгезинин талазы-биле ачы-хавыялары дээш «Тыва АССР-ниң школалык алдарлыг башкы-зы» хүндүлүг атты

Некрасова Алла Иннокентьевна — Тоора-Хем ортумак школалык башкызын, Тожу район;
Тудуг талазы-биле ачы-хавыялары дээш «Тыва АССР-ниң алдарлыг тудугчу» хүндүлүг атты
Кертиней Кызыл-оол Монгушевич — ажал-агылар аразынын механизаторунан көчүп чоругу «Улут-Хем» колонназынын башкызын;
Экономика талазы-биле ачы-хавыялары дээш «Тыва АССР-ниң алдарлыг экономик» хүндүлүг атты
Салчак Дугор Шаваевич — районун Агроуступтук каттыжышканын хол бухгалтеринге, Бай-Тайга район;
Салгы болгаш нийтинин чедилгезинин талазы-биле ачы-хавыялары дээш «Тыва АССР-ниң салгы бол-гаш нийтинин чедилгезинин алдарлыг ажалдакчы» хүндүлүг атты
Монгуш Биче-оол Идамович — Аягытын ортумак

Улус ажал-агылдың мурнакчыларыңа, өөредилгенин, кадык камгалалынын, културанын ажалдакчыларын Тыва АССР-ниң Дээди Совединин Президиумунун Хүндүлел бижини-биле шаннаар дугайында

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫ

Хей чылдарда үрө-түлгөдиг ажалы дээш база Тыва-га Улусчу революциянын 70 чылы-биле холбаштыр Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Хүн-дүлел бижини-биле даргаалды мурнакчыларын шаннаар:
Базыр-оол Болат Кочетов — Коммунизмге орун со-вохотун хойжуу, Эрэн район;
Бегин Хорбин Донгаловна — ССР Эвилелин 60 чылы аттыг совохотун сарлыкчызы, Монгуш-Тайга район;
Будун Чечекмаа Кыргысина — райола хлөб завод-дуг хлөб быжырыкчызы, Улут-Хем район;
Гавриченко Анна Михайловна — «Тыва тудуг» кат-тыжышында № 48 тудуг эргелигин бүдүргө икки-динин начальниги;
Горюль Евгений Владимирович — «Көк-Тей» совохотун директору, Кызыл район;
Долзат Манган-оол Салчакочич — улус депутаттарынын Сессияг кедэ Совединин даргазы, Бич-Хем район;
Кудрышова Лариса Ондаровна — СПИД аарылы бөш бурунгаар болдураа болгаш аңаа удуз демисел талазы-биле республика төвүнү кол эчминин оракалчы;
Күжүгет Бичине Мижит-Доржеевич — Тыва суг-ме-диорация каттыжышканын Барлыкта районнар аразы-нын ажалда-тудуг эргелигин эскаваторщик;
Күжүгет Көк-кыс Шанчылановна — «Барлык» совохотун хойжуу, Барлык-Хем район;
Кукшак Татьяна Тюлюшова — Азас ортумак школа-зынын башкызы, Тожу район;
Лопкарева Агафья Михайловна — «Бүрүн» совохотун тапчык-техник, Каз-Хем район;
Мөңгө Сундурей Янган-оолович — «Танды сыны» со-вохотун директор, Тес-Хем район;

ОНЗА КОМИССИЯНЫҢ ХУРАЛЫ

Нийтинин малыңа кем белеткелиниң талазы-биле республиканын Оңза ком-иссиянын ээлчегил хура-лы оон даргазы, Тыва АССР-ниң Министрлер Чө-вүлелинин Даргазы Ш. Д. Ооржактын удурутугаа-биле болуп артын.

Аңаа ийи айтырыгы чу-галашкан республикада нийтинин малыңа кем бе-леткелиниң аңаа байдалы болгаш ол чутула кампа-нига Кызыл хоорайн баштайгыларынга шүт харыкчон — чүгө 9 болгаш 11 хуу. Белеттигин мал чөмү дөшүлгөсүн, суг-чилерин аш-чөм, ыла-гыла тапкы-биле ханды-рылазынын, механизатор-тынган коллективтерин ажалын билдиги органи-зацияларын талазы-биле болгаш өске-даа чедир шиптирлээр ужурут а-тырлар хей.

Комиссиянын ээлчегил хураалыга аң хожугал тур-р районнарнын удурутун-

школаларында интернат столовалынын повары, Барыин-Хемчик район;

Кодээ ажал-агыл талазы-биле ачы-хавыялары дээш
«Тыва АССР-ниң алдарлыг зоотехник» хүндүлүг атты
Бамба Бады Шырапович — Ленин аттыг совохотун кол зоотехникте, Эрэн район;
«Тыва АССР-ниң алдарлыг мал эмчизи» хүндүлүг ат-ты

Кустова Нелли Федоровна — районнар аразынын вет-баклабораториянын директорунга, Барыин-Хемчик район;

Ховалыг Кара-кыс Ормаловна — С. К. Тока аттыг совохотун кол мал эмчизинге;
«Тыва АССР-ниң алдарлыг механизатор» хүндүлүг атты

Кара-Сал Амыр Контарович — «Хемчик» совохотун механизаторунга, Барыин-Хемчик район;
Монгуш Дадар-оол Хандыевич — «Чыраа-Бажы» со-вохотта витаминиги суген далгаы бүдүрер аппараттын башкарыкчызын;

«Тыва АССР-ниң алдарлыг малчыны» хүндүлүг атты
Алексеев Клавдия Александровна — «Көк-Тей» со-вохотун тапчык-техникте, Кызыл район;
Дэны Кудурулпай Хертекович — «Кара-Хел» совохотун хойжуу, Бай-Тайга район;

Кулер-оол Март-оол Кыргысочич — «Эйлиг-Хем» со-вохотун эшкү каларчызы, Улут-Хем район;
Кулар Санчы-Бидип Шангышович — «Кызыл тук» совохотун сарлык каларчызы, Эрэн район;

Оюн Кочуй-оол Чамынович — «Коммунизмдин хе-реси» совохотун хойжуу, Танды район;
Саган Сарыг-оол Салчакочич — «Мөгөн-Бүрүн» со-вохотун хойжуу, Монгуш-Тайга район;

Салдак Базжа Херелович — «Мерен» совохотун хойжуу, Эрэн район;
Сөкөн-оол Ондар Ондарович — «Сүмбер-Уула» колхоз-тун хойжуу, Сүт-Хөл район;

Сундур Владимир Михайлович — «Өк» совохотун мал-чыны, Бич-Хем район;
Чотуга Надежда Бараановна — «Май 1» совохотун ийи бригаданын бригадир, Тожу район;

«Тыва АССР-ниң алдарлыг чер таарыштырар тургу-зукчу» хүндүлүг атты

Колесатов Евгений Константинович — улус депутатта-рынын район Совединиң куускомунун чер реформа-зын болгаш чер кулаачыларын талазы-биле комите-динин даргазын, Каз-Хем район.

Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Даргазы
Ч. Д. ОНДАР.
Кызыл хоорай. 1991 чылдың август 9.

Монгуш Александра Амыр-Мелиевна — «Искра» со-вохотун хойжуу, Чөм-Хемчик район;
Монгуш Окумаа Успун-ооловна — С. К. Тока аттыг со-вохотун сангычы, Танды район;
Монгуш Эртинэ Сайын-Белекович — «Тыванын аныяк-тары» солунун корреспондентинге;
Нөмчү-Белек Биче-оол Бельчирович — «Мерен» совохотун мал эмчизи, Эрэн район;
Ооржак Маадир-оол Лопсанович — «Алдан-Маадыр» совохотун хойжуу, Сүт-Хөл район;

Птухин Владимир Николаевич — Тыва АССР-ниң Улус өөредилге министрствонун тудуг секторунун инженерин;
Саа Мижит-оол Мымнырович — «Шын» солун редак-циянын харысалгалыг секретары;

Сарылар Хуна Кыстаевна — Кызыл-Тайганын фель-дшер-акушер пунктузунун эргелекчин, Сүт-Хөл район;
Селезнев Владимир Матвеевич — Шагаан-Арыгнын ав-тотранспорт бүүдүлгезинин чолаачызы, Улут-Хем район;

Сирин Таваа Оюн-оолович — Тыва АССР-ниң телеви-дение болгаш радио дамчыдыла талазы-биле Кургане комитетинин улус ажал-агыл редакциянын коррес-пондентинге;

Сотпа Ильич Салчакочич — «Бай-Тал» совохотун хойжуу, Бай-Тайга район;
Чудан-оол Баз-оол Садарович — «Эйлиг-Хем» совохотун эшкү каларчызы, Улут-Хем район;

Ынаалат Сергей Валь-Хөевич — «Аа орук» совохотун чылгычы, Эрэн район.

Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Даргазы
Ч. Д. ОНДАР.
Кызыл хоорай. 1991 чылдың август 9.

Ийги айтыры талазы-биле улус депутаттарынын Кызыл хоорай Советинин куускомунун даргазы В. Х. Кара-оол диндиги кылган. Хоорайны 400 ажал бун-дүлө организаацияларын болгаш албан черлеринге мал чөмүнн белеткелиниң талазы-биле онзалалар бердиген деп ол дини-кан. Он коллектив ажал-агылар-биле керээдери чаргаш ажалдап кирипкен 13 организаациянын уду-рукчулары үенин бо мын-дыг чымыштыг ажал-хе-рэнге киришкенде шүт ойталаа болза, артык че-лерин бо чутула айтыр-га хамаарылаа эки-ле билдирген. Бо талазы-биле чамалы организаацияларын удурутучуларын база дин-наан. Хоорайга бо ажалы экижидеринин талазы-би-

ле хууда даалгаларын ко-миссиянын чамлык кежи-гүннеринге берген.

Рынок шилчигенин амыг бо нарын үенинде моон мурунда турганын мпшын биске кы-лаа аңаа-ла дузалайып көп, бисче аш-чөмни халас корутпса, Республика бүр-ү болун болу чөм-дөр ужурут. Амыг үенин у-данышканын ол, Хүн ке-рин тудум байдал улам на-рыдап орат. Ыңчангаш мал чөмүнн белеткелиниң аңаа боттарымысты та-раа, ногаалар болгаш кар-тофель-биле чедер кылдыр хандырып аарытын дуга-йында амдан-на эгелеп ха-нызы-биле болап болдунар-да бүгү аргаларын кылтыр чигурат бис. Ыңчангаш болуурусса, чынап-ла, ажалко берсе чүдүлгөсү болур бис деп, Ш. Д. Оор-жак хуралчы түнчөм.

(Бистин көр.)

АМЫДЫРАЛДЫҢ КОЛ ЧУУЛУ

ССРЭ-ниң Министрлер кабинетинин

ССРЭ-ниң Министрлер кабинетинин Президиумунун ээлчегил хураалын каттыжың чуртга аш-чөм хандырылганын системалык чөгүмчүлүк болган. Ол август 12-де Эвилел казанын башкын В. С. Павловтун даргаалаш-кыны-биле өрткөн.

Чуртту хой-хөй деви-с-кюрлеринде дүжүт чегей, кодээ ажал-агыл продук-циянын бүүдүреринин бол-гаш садарынын хемчээли кызылпын турар. Оон кы-рынга ажал-агыл харыла-заларынын үрелгенин не-мээр болаа, рынокче шил-чилге үенинде аш-чөм продуктуларын чоңга са-дарын чүгүртөдир бөсүн нарын айтырып. А ону аялап-ла чедип алып апаар деп, кабинет санап турар.

Дүжүт ажалдаа «ей-шаанда дооар, кодээ ажал-агыл продуктуларын бээр талазы-биле дүжүргүл-галарын база күрүне чагы-ларын күөсөдир дөш бүгү-лө хемчегерин алып апаар. Амыг ажалда чүгө ке-дээни ишчилеринин сагыш салыр чүгүлүг апаа, апаа бүгү адырларын бүүдүргө-леринин коллективтерин кирип ужурут. Бүгү-лө хемчегерин дүжүргө шил-чегерин сөөртүргө кайы велостову ботт турары хамаалчык болдунар-ла шаа-биле хей техниканы хаара тудар — кабинеттин шиптирин индиги ону рес-публикаларын чааатары деткээн.

Дүжүт ажалдаа чунга комплексиг экономиктиг хемчегерин ажаллаар. Ылаңгыла күш-ажылчы коллективтерин кылган ажалын канчаар төдөри-нин дугайында чугаа ху-ралга болган.

Хуралга сая-хөөнү бол-гаш ажал эргилдөө эки-жидер талазы-биле хем-чегерин сайгарган.

Б. ГРИШЕНКО.
(СӨТ-ны тайылбырла-чызы).

Хуралга сая-хөөнү бол-гаш ажал эргилдөө эки-жидер талазы-биле хем-чегерин сайгарган.

Б. ГРИШЕНКО.
(СӨТ-ны тайылбырла-чызы).

Хуралга сая-хөөнү бол-гаш ажал эргилдөө эки-жидер талазы-биле хем-чегерин сайгарган.

Б. ГРИШЕНКО.
(СӨТ-ны тайылбырла-чызы).

Хуралга сая-хөөнү бол-гаш ажал эргилдөө эки-жидер талазы-биле хем-чегерин сайгарган.

Б. ГРИШЕНКО.
(СӨТ-ны тайылбырла-чызы).

Бир чагаага хамаарыштыр

«ХЕРЕК БОЛЗА, ЧЕДИП КЕЛИҢЕР...»

«С. К. Тока аттыг дүжүл-дирекциялыг»

Кызыл хоорайнын күү-секки комитетинин шипти-риниң башкаары Тыва хамааты тудуг» трестин бүүдүргө-техниктиг четчелдөөнүн эргелелинде 1991 чылда малга кем белеткелиниң талазы-биле 5 тонна суген белеткээр онналда бердиген.

БТЧЭ арендагыл бүү-дүргө чери болуп болгаш тургустулаа нийтинин-биле 1500 кижини тудуг матери-алдары-биле хандырып турар. Ажалын бүрүзү ажал төлөвирин болгаш ажал-чын кижини бүүрүзү чары-далаар БТЧЭ-нин орулга-зында үнүп турар, ыдыг болганда ажалчын кижини бирээнин-де чары-далаар бир айда 1814 рубль болур.

Мал чөм белеткээр тех-никанын чогуң кижигел алырга болгаш суген белет-кээр кижилерин чедире-ринге, ашкар-чөмгө-ринге болгаш өске-даа чары-далаар түнү 2214 рубль. Бир өвс совохотун уду-рутугаа 5 кижин дөш 11 муң 1 чүс рубль түнүг аш-чөм чөм-дөрүн чөшпө-режир бола, бистиниң че-дип көп, мал чөм белет-кээринин талазы-биле ке-рээни чарып аарын дили-диз.

БТЧЭ-нин развалын В. В. Пензин.

Шак мындыг чагааны эргелелин удурутугаа үк совохотко июль 31-де 68 ул-гаарлыг чагаа-биле чорут-кан.

«Солун-ча» чагаа. Мал чөм белеткели аар дээр болуураа, төлөкөр, ажал-аажок, толөкөр өрткөн-биле төлөкөр дөш ышкыжыл. Бир өвс бисте совохоту бү-зүзүлгө чөм-дөрүн чөшпө-режир бола, бистиниң че-дип көп, мал чөм белет-кээринин талазы-биле ке-рээни чарып аарын дили-диз.

БТЧЭ-нин развалын В. В. Пензин.

Шак мындыг чагааны эргелелин удурутугаа үк совохотко июль 31-де 68 ул-гаарлыг чагаа-биле чорут-кан.

«Солун-ча» чагаа. Мал чөм белеткели аар дээр болуураа, төлөкөр, ажал-аажок, толөкөр өрткөн-биле төлөкөр дөш ышкыжыл. Бир өвс бисте совохоту бү-зүзүлгө чөм-дөрүн чөшпө-режир бола, бистиниң че-дип көп, мал чөм белет-кээринин талазы-биле ке-рээни чарып аарын дили-диз.

БТЧЭ-нин развалын В. В. Пензин.

Шак мындыг чагааны эргелелин удурутугаа үк совохотко июль 31-де 68 ул-гаарлыг чагаа-биле чорут-кан.

«Солун-ча» чагаа. Мал чөм белеткели аар дээр болуураа, төлөкөр, ажал-аажок, толөкөр өрткөн-биле төлөкөр дөш ышкыжыл. Бир өвс бисте совохоту бү

(1991 чылдың июль 1-де медээ-биле)